

ממדרן רבינו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בין הזמנים אב תשפ"ו

הנוטל עצה מן הזקנים + שו"ת בענייני ההנהגה בעולם הכוללים

מיו ישמור על הילד החולה, הבעל או האשה?

הגר"י זיכרמן: כשיש ילד חולה בבית, האם האחריות של האמא לטפל בילדים, או שגם האבך צריך להשתתף בעול אפילו על חשבון סדרי הכולל? על מי זה מוטל בעיקר, האמא עובדת לפרנסה, האבא אברך ככולל, אם יפול רק על האבך זה יעשה רפיון וחולשה, ואם יפול רק על האמא זה יעשה בעיות בפרנסה, והאם הכולל צריך להתחשב בזה שיש ילד חולה? מרן שליט"א: בוודאי שאם קורה כזה דבר, הנהלת הכולל צריכה להתחשב בזה, אבל המשפחה עצמה צריכה להשתדל לבקש עזרה מהאחרים כדי לא לבטל את הבעל מלימודו, וכגון לבקש עזרה מהסבתות.

וצריך להכניס אווירה בבית שהבעל הוא לא בייבי-סיטר, בית של ידאי ה' לא מושתת על בסיס שהאמא עובדת בכל מצב שהוא, והבעל יעדר מהכולל.

ואם אשה יהודיה תדע את הכח של אמא יהודיה, עד כמה הוא גדול, אף אחד לא יתאר לעצמו איה כח יש לה. וכמו שמצאנו לגבי אברהם אבינו, ולאברהם היטיב בעבורה - בעבור שרה אמהו ע"ה, יש לה כח אדיר. אינני מוכין אף בכל אומות העולם אומרים שאנחנו מקפחים את הנשים? עוד אין אומה שנותנת ככה כבוד אדיר לאשה כמונו... בסוף אשת חיל אומרים, שקר החן והבל היופי, אשה ידאת ה' היא תתהלל. ואשה יש לה כח להשפיע על כל הבית.

ולכן אם האשה תדע את זה, עד כמה חשוב לא לבטל את בעלה מהלימוד, הם ידעו למצוא פתרון, יש אבא ואמא, יש לה אחים ואחיות, אם הם יראו שהתורה היא משאת נפשו, זה עצמו יביא פתרון.

החברותא חולה, האם ילך ללמוד עמו?

הגר"י זיכרמן: כשאחד האברכים לא חש בטוב והוא חולה ונמצא בבית, האם החברותא ילך ללמוד עמו בביתו, או שלא לפרוש מבית המדרש?

מרן שליט"א: יש דבר יותר גדול מבית מדרש וזה חסד, זה חסד שאין כמוהו, לבוא ללמוד עם אברך בביתו בשעת חולשה זה דבר גדול מאד, וכמו שכתוב בפסוק (ירמיה ט, כג) 'פי אִם פְּזֹאת יִתְהַלֵּל מִתְהַלֵּל הַשָּׁמַיִם וְיִדַּע אוֹתִי פִי אֲנִי ה' עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצֶדֶק בְּאָרֶץ פִּי בְּאֵלָה פִּצְצֹתִי נָאָם ה'.' וישנו פסוק נוסף (מִיכָה ו, ח): 'הֲגִיד לְךָ אָדָם מִה טוֹב וְיָדָה ה' דְּוִרְשׁ מִמֶּנּוּ פִי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאֶהְבֶּת חֶסֶד וְהִצַּנֵּץ לֶכֶת עִם אֱלֹקֶיךָ.' וצריך שהתורה תהיה 'תורת חסד על לשונה'.

הגר"י זיכרמן: אע"פ שזה עושה קצת רפיון בבית מדרש?

מרן שליט"א: אם באמת בהעדר החברותא מהכולל, זה יעשה רפיון ככולל, אז עליו להישאר ככולל, אך ללמוד עמו דרך הטלפון, וידבר עמו בלימוד, צריך להתקשר אליו מהכולל, בא תשמע אייה שאלה הולך פה, אולי תדע להשיב...

שימוש במחשבים בהיכלי הכוללים

הגר"י זיכרמן: איך להנהיג עם המחשב, האם לאפשר שימוש במחשב בהיכל הכולל, יש כאלה שזה מסדר להם את הסוגיא שמעיינים במאגרי המידע השונים, ומצד שני צריך עמל התורה, במחשב יש את כל היתרונות על כל הקושיים. עד היום נהגו בכוללים אצלנו שאין מחשבים, מה דעת רבינו בזה?

[שמענו מרבינו שליט"א כמה פעמים על חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, שלא רצה שיביאו לו את הסטנדר המסתובב, כי לקום ולקחת ספר גם זה חלק מעמל התורה].

מרן שליט"א: מיום מתן תורה ועד היום היה תורה בישראל, צמח נודע ביהודה, צמח רבי עקיבא אייגן, הרב מבריסק, הכל הלך בלי מחשב... סימן שהתורה כך ניתנה. היום מחמת חולשות הדור הביא הקב"ה את הדברים האלה. היום אם תגיד לאברך שיתחיל לחפש לבד בראשונים,

שו"ת מיוחד עם מרן רבינו שליט"א

בענייני דרכי ההנהגה הראויה בכוללים

כפי שנשאל מפי תלמידו הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א

רב אחוזת ברכפלד, מודיעין עילית

מעלת לימוד הסוגיות עד ההלכה למעשה

הגר"י זיכרמן: אנחנו ברשת הכוללים של 'תורת משה אהרן' לומדים כיום מלאכות שבת, וכמו שזכינו לקבל כאן כשלמדנו אצל מרן שליט"א בכולל 'בית דוד', לומדים את הסוגיות עד ההלכה למעשה. יש אברכים ובתוכם גם הרבה אברכים צעירים שבאו כעת מהישיבות, והיו רגילים ללמוד את העיון הישיבתי, וכעת הולכים ללמוד אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, מהסוגיות והראשונים עד הטור, ב"י, שו"ע ונושאי כלים. ראשי הכוללים שואלים ורוצים לשמוע, כיצד הדרך להנחיל להם את לימוד ההלכה, שיוכלו להיכנס טוב ללימוד ההלכה?

מרן שליט"א: צריכים לדעת שאברך שזוכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא הוא הגדול ביותר שיש באומה, מאחר והדרגה הגבוהה ביותר שיש בעם ישראל, זה מי שזוכה לפסוק הלכות לרבים, וכמובן במסכת גיטין (דף נח ע"א) שאמר רבי יהושע בן חנניה על אותו תינוק שהיה בבית האסורים: 'מובטחי בו שמורה הוראה בישראל' [ומנו? רבי ישמעאל בן אלישע].

ומבואר שזה הדרגה הכי גדולה שיש באומה, כל תלמיד שיכול עם לימוד התורה שלו להגיע לדרגה הזו, אם הוא לא מטומטם או חסר דעה, הוא יקפון על זה. הוא יודע

שהוא לומד, ומגיע מהלימוד הזה עד המסקנא, עד ההלכה למעשה, ואין לך סיפוק גדול מזה! כל אחד בשעה שלומד את אביו ורבו, הוא כבר צריך לחשוב כיצד יוצא כאן להלכה, לראות בשו"ע בפנים, לראות מה הפוסקים אומרים... וגם ראש הכולל צריך להגיע בפני האברכים כל יום שאלה מרתקת שקשורה לסוגיא, ואת המענה לשאלה הם צריכים לפשוט ולהוציא מתוך הסוגיא, וכך הוא יחבב עליהם את לימוד הסוגיא אליבא דהלכתא.

צורת ההנהגה עם אברך שמאחר או מדבר בסדר

הגר"י זיכרמן: האם ראוי שראש הכולל יעיר לאברך על שמירת סדרים, על דיבורים. והאם רק כשמפריע לבני החבורה, או גם כדי לקדם את האברך עצמו. וכמו כן אברך שלפעמים מאחר ומפריע לסדרי הכוללים ויוצר רפיון, האם ראוי להרחיק אותו אחרי שמתרים בו?

מרן שליט"א: להרחיק לא בא בחשבון, זה לא אחמד, זה בני תורה, מה פתאום. מה שצריכים לעשות הוא לבדוק מה עומד מאחורי האיתוריים ולנסות לראות מה מפריע לו, ולנסות לפתור את הבעיה ולעזור לו.

ובעיקר צריכים להסביר לאותו אברך שהוא יכול לזכות להגיע למלך. נתאר לעצמנו, מי שרוצה היום להגיע לנשיא ארה"ב טראמפ, אי אפשר להתקרב אליו סתם, הוא מלך. אדם צריך לדעת כשהוא לומד הוא יכול להגיע למלך, הקב"ה, וזה על ידי לימוד הלכה למעשה, כיצד צריכים לנהוג. אם אדם יודע את זה, נפתח לו הלב הרבה יותר, וההצלחה יותר גדולה. הוא צריך לראות מה ההלכה ומה אומרים הפוסקים, וזה יכנס לו בראש, ואז הוא יפיר.

הגר"י זיכרמן: אני זוכר כשזכיתי ללמוד אצל רבינו ככולל, היינו באים עם ההסעה מבני ברק, והטנדר היה מתחיל ברחוב סמטת יבנה - בן זכאי, וכל מי שעלה היה כבר באמצע הסדר, הרב היה מיד באמצע שאלה תוך כדי האיסוף בכל העיר, הסדר התחיל בשעה 8:30, ולא היה שייך משהו אחר, ירדו מהטנדר והמשיכו מיד ללמוד...

מדרש רבינו שליט"א שלח דברי חיזוק לבחור שעצור בכלא: "חטא אחד ויחיד מצאו בך: שאתה לומד בישיבה!"

השבוע, כשהיה מדרש רבינו שליט"א בנסיעה ברכב בדרכו לכולל 'בית דוד' בחולון שבראשונה, סיפר לו נכדו: "יש בחור ישיבה ספרדי מביתר [הבה"ח שמעון ביטון נ"ו] שביום חמישי עצרו אותו ונמצא כעת בכלא, חברים שלו התקשרו אלי ואמרו לי שהוא מאד שבור, דיברו איתו דרך הטלפון. אם סבא יכול לומר בעל פה איזה דבר חיזוק ואני יעביר לו את זה".

רבינו נעתר לבקשה מיידית, ומליבו הטהור עודד וחיזק את בן הישיבה, במילים קצרות, מעט הכמות ורב האיכות: **"אשריך שנתפסת על דברי תורה! חטא אחד ויחיד מצאו בך - שאתה לומד בישיבה! לא גניבה ולא גזילה, לא הרבעה, לא ציערת בן אדם, החטא שלך היחיד שיש שאתה בן תורה! אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא! אשריך בעוה"ז שמצאו בך חטא אחד, מה החטא? שאתה לומד תורה! חוץ מזה שום חטא לא מצאו בך, והכניסו אותך לכלא כמו שאר הגנבים, אשריך שנתפסת על דברי תורה!"**

כיצד הדריך מדרש החזון"א את מדרש רבינו שליט"א בדרך הלימוד? | הגאון רבי יונתן אבר שליט"א חושף:

בשיחת הדרכה לתלמידי כיתות ח' העולים לישיבות קטנות, שמסר משגיח בישיבת 'היכל יצחק' הגאון רבי **יונתן אבר** שליט"א, חתנו של מדרש המשגיח הגה"צ רבי **דוב יפה** זצ"ל, בקהילת 'בית השם' בבני ברק, חשף מעשה נדיר ומרתק אותו שמע בעצמו לפני שנים רבות ממדרש רבינו שליט"א, שבדידיה היו עובדא עם מדרש החזון איש זצוק"ל:

"אחד הדברים שאני תמיד מספר את זה, שמדרש הרב זילברשטיין סיפר לי פעם, שהוא היה אצל החזון איש, הוא היה אז בחור צעיר בישיבת סלובודקה. והוא בא לדבר בלימוד עם החזון איש, והוא אמר לחזון איש איזה דבר בשם הרשב"א.

"אז החזון איש אמר לו, תביא רשב"א ונראה בפנים. אז הוא אמר, המגיד שיעור אמר את זה בשיעור בשם הרשב"א. אך החזון"א חוזר ואומר: תביא רשב"א. ראית בפנים? אמר לו: לא, אמרו את זה בשיעור. אז אמר החזון"א: תביא רשב"א.

"הוא הביא רשב"א ולמדו את הרשב"א בפנים. ואז החזון איש אמר לו: אל תאמין לאף אחד שיגיד לך באחד הראשונים מה כתוב. תשמע בשיעור, אבל אחר כך תפתח את זה. תראה בפנים מה כתוב. תדייק. אולי כתוב כמו שהוא אמר, אולי לא כתוב כמו שהוא אמר.

"אחרי חודשיים שלוש, הוא סיפר, שהגיע שוב לחזון איש, והם דיברו בלימוד, והחזון איש אמר לו דבר בשם אחד הראשונים. אז הרב זילברשטיין אמר לחזון"א: אפשר לראות את זה בפנים? אז החזון איש חיך, ודפק לו על הגב ואמר: 'מצויין, אל תאמין גם לי. אל תאמין גם לי. בוא נראה את זה בפנים'.

"לראות בפנים, להפעיל את השכל שלנו, להתרגל ללמוד את הראשונים, לראות אותם בפנים. לא לסמוך, אמרו בשיעור שזה מה שכתוב. זה בסדר גמור, אבל בוא, נפתח, נראה בפנים. תתמודד לבד עם הלשון. "יש הרבה שהיום קשה להם לקרוא ראשונים כי הדפיסו להם שורה אחת במראי מקומות שחילקו. תפתח את הראשונים, ולא חייבים ללמוד את כל המראי מקומות. אבל את הדברים העיקריים תלמד. תפתח אותם. תראה אותם בפנים".

לפעמים אין לו כח, אז בא הקב"ה והיקל את המלאכה, אבל לא זו הדרך האמיתית, הדרך האמיתית זה עמל התורה.

שימוש בפלאפונים בתוך הכולל במצבים מיוחדים

הגר"י זיכרמן: אצלנו בכל רשת הכוללים, הפלאפונים זה 'בל יראה ובל ימצא', אף אחד לא מכניס פלאפון להיכל הכולל, מאחר וידוע כמה שזה מפריע ללימוד הרציף. ויש טלפון ציבורי אחד בכל כולל ואם יש משהו דחוף מתקשרים לשם. אך יש כאלה שאומרים שהאשה לפני לידה, ולא רגועה מהטלפון הציבורי, אולי לא יענו ולא ישמעו, האם לאפשר פריצת גדר?

מדרש שליט"א: בשום אופן לא, מיום מתן תורה ועד היום לא היה טלפונים, מחמת חולשת הדור שזקוקים לזה יש פלאפונים, אבל לא זו הדרך [ובמקרים חריגים מאד, וכגון בשעת הדחק גדול, ראש הכולל יכול להתיר לאברך להחזיק בצנעא פלאפון שידיה בכיס ויפגע על מצב רטט בלבד].

האם ראש הכולל ילמד עם אברך חלש?

הגר"י זיכרמן: כשיש אברך חלש, ולא רוצים ללמוד איתו, האם ראוי שראש הכולל ילמד איתו, לפחות חלק מהזמן? אע"פ שזה יוריד לו מההתקדמות בלימוד שלו?

מדרש שליט"א: בטח, בטח... בטח שכך צריך לעשות! זה הדבר הכי גדול שיש בעולם שבא ראש הכולל ומתיישב לידו ואומר לו, בא נלמד קצת... איזה יופי. וצריכים לומר לו עוד דבר: שיש מצלמות שמצלמים את זה ישר להקב"ה, תראה איזה בנים חביבים יש לך, ראש הכולל רואה אברך קצת חלש, ובמקום לצעוק עליו, אומר לו בא נלמד יחד, פלאי פלאים!

אברך שהולך לישון מאוחר מחמת שקיעתו בלימוד

הגר"י זיכרמן: אברך שנושאר ללמוד עד מאוחר בלילה, כי הוא שקוע בסוגיא, והולך לישון בשעות הקטנות, כגון 3:00 בלילה, וממילא בבוקר מגיע מאוחר לכולל, וזה קצת פוגע בסדרי הכולל, כי לא מגיעים בזמן, האם יש להתחשב בזה בשמירת הסדרים, מצד אחד זה יוצר רפיון, מצד שני האברך אמר שהוא היה שקוע בתוך הסוגיא?

מדרש שליט"א: זה עצת היצר ממש, בשעה שבא הזמן לישון צריכים לישון, מי שלא הולך לישון בזמן - וכן לא יעשה, הוא יושב ולומד על פי עצת היצר הרע.

הגר"י זיכרמן: ראשי הכוללים עובדים קשה מאד בהכנת השיעורים ומראי מקומות, ולפעמים מרגישים שהם כ"כ מושועבדים לכולל, שזה פוגם בשטייגן האישי שלהם, עד כמה הוא צריך לוותר מעצמו בשביל הכלל?

מדרש שליט"א: הווייתו הזה זה הרווח הכי גדול שיש, תורה לא נלמדת מעצמה, כשהקב"ה רואה שיש אברך שמוותר מעצמו למען הכולל, הקב"ה אומר אני אקח אותו תחת חסותי. וכבר אמרו חז"ל (סוטה דף י"ד ע"א) תורה תחילה חסד וסופה חסד יעו"ש, זה לא כמו האנגלים והצרפתים, אצלנו התורה נקנית בחסד!

הגר"י זיכרמן: אם אפשר כמה דברי חיזוק לראשי הכוללים שיוכלו לשמוע ולקבל מפוסק הדור, רבינו שליט"א?

מדרש שליט"א: לראשי הכוללים של עם ישראל המעמידים תורה בעם ישראל, והם עתידים להביא את המשיח לעם ישראל. דעו לכם יקירי, שאנחנו נמצאים במצב הכי נורא, אני הייתי כאן בא"י כשהמדינה נבנתה, כל כך רע ומר, אין לתאר, היינו פה קומין אנשים בירושלים, אולי 50,000 איש, אולי קצת יותר, מסביב היו שבעה מדינות אכזריות, מצרים בראש, ירדן, עיראק, ועוד, אני הייתי אז ילד, וכולם אמרו שאין שום סיכוי שניצל מזה, כל מי שהיה בר דעת חשב כיצד נשתלט פה? בא הקב"ה והראה להם, אני השם! אף אחד לא האמין לזה. כולם הבינו אז שזה לא הולך בדרך הטבע.

אנחנו היום נמצאים בנסיים שלא כדרך הטבע, מי שלא רואה את זה, או שהוא אטום או שהוא מושגע, אברכים צריכים לדעת שבה התורה הוא עצום. בכוחנו לפעול נפלאות ממש, אבל רק בתנאי אחד, מסירות נפש על התורה! כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה!

ניתן להאזין להקלטה מהשו"ת המרתק בקו שיח יצחק

03-313-0582 | 04-376-0582

שלושה 4-2

אחרונה נא חידה

איך יתכן שחילל שבת ונתחייב סקילה, ואם מישהו מת יפטר?

(התשובה לחידה, א"ה בגיליון הבא, החידה מאת ידידנו הרב ארז חזני שליט"א)

תשובה לחידה משבוע שעבר: ביו"כ, ילדה שהיא בת י"א שנים, מתענה ומשלימה רק מדברי סופרים (שו"ע או"ח סימן תרט"ז ס"ב). מתי למרות שהיא בריאה ויכולה לצום, היא חייבת לצום ביו"כ מדאורייתא?

תשובה. במסכת יבמות (דף י"ב ע"ב) איתא דבנים הרי הם כסימנים, והלכך אין לך ילדת ממאנת אפילו היא קטנה, וכן פסק השו"ע (אה"ע סימן קנה סעי' יב) דהקטנה ממאנת עד שתביא ב' שערות אחר י"ב שנה, או עד שתלד, ומבואר שאם ילדה אפילו בשנת י"א, הרי היא נחשבת גדולה. ומבואר ברמ"א שכבר משעת ההריון נחשבת כגדולה. וא"כ לכאורה מאחר ונחשבת כגדולה, הרי היא חייבת בכל המצוות וגם בצום יו"כ (אם היא בריאה ויכולה לצום). וראה משי"כ בחושקי חמד (יבמות שם) דיתכן דלגבי תענית דינה כקטנה, מפני שאין לה כח לסבול התענית כמו גדולה, וצ"ע.

יו"ר ע"י מערכת "קובץ גיליונות" k.gilyonot@gmail.com

להנצחות ולהקדשות ניתן לפנות: 053-3145900

ניתן להאזין להקלטות ופסקי הלכה המתעדכנים מדי יום ממדרש רבינו שליט"א, וכן שיעור יומי בהלכות שבת ועוד, בקו שיח יצחק, 03-3130582
לעדכונים על דרשות ושיעורים, וכן על מיקומו של רבינו בשבת הקרובה בקו "דברי חמד" 079-6077-468

לקבלת העלון, פסקי הלכה, ועדכונים ממדרש שליט"א, ניתן להרשם במייל a0527642209@gmail.com
ובפלאפון תל"ל, או בכרובת מייל 3126877@gmail.com
ובפלאפון 0535312687